

dS De
Standaard

ZATERDAG 29. ZONDAG 30. SEPTEMBER 2018

CULTUUR & MEDIA

Marilène Coolens
en Lisa De Boeck
maken samen foto's

Zo moeder zo dochter

Marilène Coolens en Lisa De Boeck, moeder en dochter, exposeren samen foto's in Charleroi

‘Ons leven is ons werk en omgekeerd’

Lisa De Boeck was vijf toen ze poseerde voor de lens van haar moeder, Marilène Coolens. Ook Lisa werd fotograaf. Onder de noemer ‘Memymom’ stellen moeder en dochter samen tentoon in het Musée de la Photographie in Charleroi. **CATHÉRINE DE KOCK**

‘Herinner je je dat moment nog, Lisa?’, vraagt Marilène Coolens (65) aan haar dochter. Lisa De Boeck (33) kijkt naar zichzelf: ze draagt een rode, fluwelen jurk en komt vanachter een rood, fluwelen gordijn piepen. Ze is acht op de foto die haar moeder maakte. ‘Moelijk, ik denk vooral dat ik het mij herinner. Zo gaat dat met foto's. Ik herinner me vooral de sensatie van het verkleeden en spelen voor de camera. Van even iemand anders te zijn.’ Duizenden foto's heeft haar moeder van haar gemaakt. Een fractie daarvan is te zien in *Memymom*, hun gezamenlijke fototentoonstelling in het Musée de la Photographie in Charleroi, met portretten van dochter én moeder. Ze zijn allebei autodidact, Coolens gaf dertien jaar les als leerkracht lichamelijke opvoeding.

We zien Lisa als klein meisje verkleed in keizerin, topmodel, presidentsvrouw, gevat door de zachte blik van een moeder. ‘Als kind ben je ongeremd, en al zeker bij je eigen moeder’, zegt Lisa. ‘Ik speelde na wat ik in films en tv-reeksen zag. Zoals die keer dat ik *Cat Woman* van Tim Burton had gezien en een catsuit had nagemaakt. Het was een spel. Ik hield als kind ook van de films van David Lynch, Baz Luhrmann en de foto's van Cindy Sherman. Vreemde werelden die me minder als een freak deden voelen.’

Haar moeder documenteerde enthousiast haar rollenspel. ‘Ik hou zelf ook van verkleeden en mode’, zegt Marilène Coolens. ‘Al had ik liever niet dat ze mijn kleerkast plunderde (*lacht*). Ik observeerde Lisa vooral. Heel af en toe gaf ik instructies. Ik heb Lisa nooit gepusht. Haar broer Michael heeft vaak mee geposeerd. Thomas, onze oudste, vond gefotografeerd worden dan weer niets. Dat heb ik altijd gerespecteerd.’

‘Het ging altijd heel natuurlijk. Zoals die keer toen we een etentje voor vrienden gaven. Lisa kwam de kamer binnen, prachtig opgekleed. Ik heb een tafelkleed op tafel gelegd en haar meteen daar gefotografeerd.’

‘Het zijn erg herkenbare foto's voor wie ooit een jong meisje was. We zien een kind in de veilige cocon van haar thuis het vrouw-zijn uitproberen: opgetut, geschminkt, poserend met de beha en de laarsjes van haar moeder. Heel soms lacht ze, meestal zet ze haar meest serieuze gezicht op. Ze heft haar minirokje een beetje op als ze haar kinderlijke idee van een lifende prostitutie speelt.

‘Het was nooit de bedoeling om die foto's te exposeren’, vertelt Marilène. ‘Toen Lisa

met die vraag kwam, dacht ik eerst: nee. Dit is te intiem. Vooral voor haar. We leven nu eenmaal in een tijd waar fotografie van kinderen heel gevoelig ligt. Sommige mensen hebben het moeilijk met bepaalde foto's van Lisa.’ ‘Voor ons is er absoluut niets seksueels aan’, vult Lisa aan. ‘Maar mensen seksualiseren dat soort beelden snel. Kijk naar de controverse over Sally Mann. De beelden die ze maakte van haar kinderen, zijn magnifiek. Daar is niets fouts aan. Het zijn foto's die je in de eerste plaats confronteren met je eigen blik. Fotografie is ook wat je erin wil zien.’

Waarom komen jullie er nu wel naar buiten?

Lisa: ‘Door mijn vader, die in 2002 plots is overleden. Ik was op dat moment zeventien. Toen we nog analogo fotografeerden, stonden de foto's altijd in ons huis uitgestald. “Hier moet je iets mee doen”, zei hij altijd. Het was dus zijn idee.’

Verwarrende likes

Rollen spelen voor de lens van haar moeder bleef Lisa ook als volwassen vrouw doen. Zo poseert ze alleen gekleed in sliepje, terwijl een teddybeer met een dwangbuis aan haar middel is vastgemaakt. ‘Mijn *Bolly*’, zegt Lisa zuchtend. ‘Mijn broers hebben die beer nog vaak gemolesteerd.’ (*lacht*)

Tijdens Lisa's tienertijd verdween de fotocamera van haar moeder wel vaak uit beeld. ‘Tieners vinden het meestal niet zo fijn om zichzelf te zien’, vertelt Marilène. ‘Ze veranderen lichamelijk, ze krijgen een groeispurt en pukkels. (*tot Lisa*) Ik heb je toen amper gefotografeerd, maar je kunt die weinige foto's uit die periode nu nog altijd moeilijk bekijken.’ Lisa knikt. ‘Al die hormonen, al die vragen over wat je moet en wil worden ... Vreselijk. Ik haatte het om tiener te zijn. Bovendien is mijn vader in die

‘Ik ben blij dat de intieme foto's die ik van Lisa als kind heb gemaakt, pas publiek zijn gemaakt toen ze al meerderjarig was’

MARILÈNE COOLENS

I'm an old woman now, 1996. © memymom

Nothing is what it seems, 1993. © memymom

periode ook gestorven. Heel heftig en verwarrend was dat. Van de ene dag op de andere was alles weg wat zeker leek.

'Na zijn dood hebben we samen nog amper foto's gemaakt. Dat heeft zo tot 2004 geduurd, tot mijn moeder beelden in Photoshop begon te bewerken en mij vroeg waarom ik niet meedeed. Toen zijn we pas echt vertrokken, en is *Memymom* ontstaan. Fotografie was een manier om om te gaan met wat er met mijn vader was gebeurd. Ik voelde de aandrang om weer schoonheid te maken. Als mijn vader niet was gestorven, was deze expo er niet geweest.'

Marilène: 'Dat klopt: jij wou dit doen en ik ben je gevolgd.'

Het leven van veel kinderen wordt nu gedocumenteerd op de sociale media, wat in Lisa's kindertijd nog niet bestond. Hoe kijken jullie naar dat fenomeen?

Marilène: 'Ik zit niet op Facebook en Instagram. Maar ik ben wel blij dat de intieme foto's die ik van haar als kind maakte pas publiek werden toen ze meerderjarig was.'

Lisa: 'Ik heb geen kinderen, maar ik zou mijn eigen kind nooit zomaar op sociale media gooien. Ik merk ook dat meer gelaagde beelden niet werken op social media, door de vluchtigheid ervan. Onlangs heb ik een shoot gedaan waarin ik helemaal *over the top* was gekleed als de vrouw van een politicus, zwaar geschminkt à la Melania Trump en met een pruik aan. Ik heb toen een selfie gepost en erbij gezet: *'All that I am not'*. En toen kreeg ik likes. Veel meer likes dan met andere foto's. Plots voel je hoe verleidelijk het wordt om daarin mee te gaan. Ik raakte er helemaal verward door.'

Disney voor volwassenen

Ook Lisa fotografeert haar moeder, al is die bijna nooit herkenbaar op hun beelden. We kijken naar een foto in een hotelkamer in Thailand: een menselijke figuur verschuilt zich onder het dekbed. Het blijkt Marilène te zijn. 'Voor mij is dit écht mijn moeder', zegt Lisa. 'Ik zie haar helemaal daaronder. Ik speel altijd een rol op onze foto's. Als Marilène in beeld komt, is ze meestal zichzelf.' Marilène glimlacht. 'Ik kan dat niet, acteren.'

Hoe hard moet je je moeder overtuigen om te poseren, Lisa?

Lisa: (*grijnst*) 'Ik heb zo mijn truken. Soms laat ik haar poseren tijdens testfoto's

You made me fly high, 2013. © memymom

en komt daar toch een definitief beeld uit.'

Marilène: 'Dan heeft ze me goed liggen.'

Marilène, was het voor jou makkelijk dat Lisa met de jaren vaker de regie in handen nam?

Marilène: 'Ja, dat verliep heel vlot. In het begin hebben we vooral veel geëxperimenteerd. We vullen elkaar heel goed aan. Ik ben introvert, zij is extravert en heel ondernemend, zoals haar vader.'

Lisa: 'Twee jaar geleden is er wel even een dip in onze samenwerking geweest, mijn moeder is dan even alleen werk beginnen te maken. Zelfportretten. Waardoor ik dan ook weer in gang schoot en zelfportretten begon te maken. Maar wat mij betreft is alles wat we maken *Memymom*.'

Zijn jullie het altijd eens over waar jullie naartoe willen met een beeld?

Lisa: 'Er zijn foto's van mezelf die ik minder flatterend vind, maar na een tijd zie ik ook wat mijn moeder ziet en laat ik het los. Op zo'n moment zijn we geen moeder en dochter, maar collega's.'

Marilène: 'We zijn vorig jaar foto's gaan maken in Las Vegas, maar na één dag hadden we er al genoeg van: dat was Disney voor volwassenen. We trokken naar Death Valley en onderweg heb ik haar gefotografeerd, liggend op de autoweg, een slachtoffer van de consumptiecultuur van Las Vegas. Ze draagt Mickey Mouse-oortjes die we hadden gekocht in Las Vegas. (*tot Lisa*) Jij was nachts tegen die oortjes, hé?'

Lisa: 'Omdat ik het eerst niet kon plaatsen. Maar ik ben toch meegegaan in je idee, net zoals jij ook meeding in mijn idee om te

gaan liggen op de weg.'

Er is een foto van Lisa als een escorte op een Thaise hotelkamer. Hoe is het voor jou om je dochter als prostituee te fotograferen?

Marilène: 'Dat is een rol. Of het nu mijn dochter of iemand anders is, maakt niet uit.'

Lisa: 'Die schoenen en het jurkje dat ik aanheb, hebben we samen daar gekocht. Je raakt in die rol door daar te zijn: prostitutie is echt overal in Thailand. Ik zou dit nooit gedurfd hebben bij een andere fotograaf. Maar bij mijn moeder geneer ik me nooit. Ons leven is ons werk en omgekeerd. Ik voel me heel vrij als ik voor mijn moeder poseer. En door samen een beeld te maken heb ik het gevoel dat we de wereld beter snappen.'

'Bij mijn moeder geneer ik me nooit'

LISA DE BOECK

'Memymom' van Lisa De Boeck en Marilène Coolens loopt nog tot 20 januari 2019 in het Musée de la Photographie in Charleroi.

Het gelijknamige fotoboek is uit bij Ludion.

★★★☆☆

Den deugniet, 2013. © memymom